

збільшенню продуктивності праці, що забезпечує базу для зростання рівня заробітної плати;
 зниженню інфляційного тиску;
 стимулюванню прискореного розвитку окремих територій та видів економічної діяльності [11, с. 74];
 поліпшенню конкурентної позиції економіки України на світовому ринку;
 прискоренню запровадження інноваційних технологій у виробничі процеси.

Всі вищезазвані напрями запровадження сприятливого податкового клімату є вагомим фактором активізації інвестиційних процесів, стабільного економічного розвитку національної економіки, підвищення її внутрішньої і зовнішньої конкурентоспроможності, сприяння подальшого розвитку підприємництва в Україні.

Література:

1. Програма економічних реформ України на 2010 – 2014 рр. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf.
2. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: національна доповідь / [К. О. Ващенко, З. С. Варналій, В. Є. Воротін та ін.]. – К.: Держкомпідприємство, 2008. – 226 с.
3. Проект Податкового Кодексу України від 21.07.2009 № 2215 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=31993.
4. Балацкий Е. Стабильность фискальной системы как фактор экономического роста / Е. Балацкий // Общество и наука. – 2005. – № 2. – С. 118.
5. Україна 2020: Стратегія національної модернізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uspishnaukraina.com.ua/uk/nsa/185.html>.
6. Мельник В. М. Використання податкових інструментів в умовах становлення ринкової економіки / В. М. Мельник, Т. В. Кошук // Фінанси України. – 2010. – № 2. – С. 46-57.
7. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: монографія / [П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, З. С. Варналій та ін.; за ред. З. С. Варналія]. – К.: Знання України, 2008. – 675 с.
8. Бліщук К. Інструменти державного впливу на регіональний економічний розвиток / К. Бліщук // Науковий вісник „Демократичне врядування”. – 2010. – Вип. 5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lvivacademy.com/visnik5/fail/+Blishchuk.pdf>.
9. Варналій З. Вплив оподаткування прибутку на економічний розвиток України / З. Варналій, Д. Серебрянський // Економіка України. – 2010. – № 5. – С. 55-69.
10. Налоговые системы зарубежных стран (текст). – М.: „Закон и право”, ЮНИТИ, 2000. – С. 46-47.
11. Иванов Ю. Б. Податкові аспекти забезпечення конкурентоспроможності національної економіки / Ю. Б. Иванов, О. В. Ревенко // Науковий вісник НУ ДПС України. – Ірпінь, 2009. – № 1 (44). – 262 с.

УДК 336.025(339.9)

С.В. ЛЕОНОВ, Д.В. ВЕРЕМЧУК

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ІНТЕГРАЦІЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Сучасний розвиток України як європейської демократичної держави з ринковою економікою не може здійснюватися ізольовано від інтеграційних процесів, які обумовлюються об'єктивністю світової глобалізації. У сукупності пріоритетів майбутньої інтеграції України до Європейського Союзу (ЄС) одне із найголовніших місць займає податкова політика. Реалізація європейськоорієнтованої податкової політики є однією з найгостріших проблем соціально-економічних перетворень в Україні, яка потребує вирішення стратегічних завдань, що модифікуються

під впливом інтеграційних процесів в Європі і виходять за межі національних інтересів.

Упродовж останніх років науковці приділяють значну увагу дослідженню теоретичних і практичних засад трансформації податкової політики держави під впливом інтеграційних процесів у світі. Вагомим є доробок зарубіжних вчених Ф. Веллеюза, Дж. Вогета, Р.Б. Девайса, К. Петерса, В. Танзі, Е.К. Хайеса, Ф. Хейнеммана, П. Шварца та інших. Проблематиці формування і реалізації податкової політики України в умовах інтеграційних процесів,

зокрема євроінтеграції, присвячені праці сучасних українських науковців, серед яких варто назвати В.А. Валігуру, О.М. Воронкову, Л.М. Демиденко, Т.В. Кошук, В.Ф. Опришка, І.В. Педь, Р.Ю. Римарську, Л.В. Трофімову, В.О. Шевчука, К.В. Яценко та інших. При всій значущості наукових розробок вчених на сьогоднішній день недостатньо розкритими залишаються питання методичного забезпечення інтеграційного процесу у сфері оподаткування.

Постановка задачі: обґрунтування методичних прийомів до оцінки процесу інтеграції податкової політики України до європейських стандартів.

Інтеграція податкової політики держави – це процес наближення відповідних заходів держави у сфері оподаткування, а також загальних напрямів податкових реформ, до вимог певного регіонального економічного об'єднання [1]. Як процес поступовий, інтеграція податкової політики держави здійснюється у три етапи, а саме через: 1) адаптацію податкового законодавства 2) гармонізацію податкової політики; 3) уніфікацію податкової політики [2]. Застосування такого науково-теоретичного підходу дозволяє оцінити результат інтеграції, тобто рівень інтегрованості податкової політики певної держави до економічного об'єднання через системну оцінку елементів інтеграційного процесу на відповідному етапі інтеграції. Іншими словами, системність процесу інтеграції податкової політики дозволяє встановити ступінь наближеності неінтегрованої податкової політики держави (зокрема, України) до інтегрованих податкових політик держав-членів ЄС на певному етапі поступового і планомірного інтеграційного процесу.

Перш за все необхідно відзначити, що у межах запропонованого підходу неінтегрованою податковою політикою вважається податкова політика певної країни, яка має намір та (або) задекларувала своє прагнення інтегруватися у майбутньому до ЄС. До таких можна віднести податкову політику України. Характерними ознаками її є наявність явно виражених національних принципів формування і реалізації податкової політики, складу податків, механізмів їх адміністрування, що у певній мірі не узгоджені з загальноєвропейськими стандартами. У процесі адаптації податкового законодавства, подальшої гармонізації і уніфікації податкової політики, досягається кінцевий результат процесу інтеграції, а саме проведення інтегрованої податкової політики. Остання представлена податкови-

ми політиками держав-членів ЄС, специфічними ознаками яких є узгодженість податкової політики.

Враховуючи вищевикладене концептуальна схема процесу інтеграції податкової політики України до ЄС, а також її елементи, переставлені на рис. 1.

Як видно з рис. 1 елементами інтеграційного процесу на відповідному етапі інтеграції податкової політики України до ЄС є: 1) оцінка рівня інтеграції; 2) напрями трансформації; 3) проведення податкової реформи.

1. Оцінка рівня інтеграції податкової політики України до ЄС на відповідному етапі дає можливість визначити рівень наближеності податкової політики України європейським стандартам через сукупність критеріїв оцінки. До таких критеріїв, на наш погляд, можна віднести: імплементацію, обґрунтованість, доцільність і повноту. Кожний із зазначених критеріїв оцінки характеризується певною системою методичних підходів, за допомогою яких визначається ступінь реалізації відповідного критерію, а також відповідний напрям трансформації податкової політики на певному етапі.

2. Напрями трансформації податкової політики – це сукупність конкретних заходів держави правового, економічного і організаційного характеру, які направлені на зміну окремих елементів податкової політики під впливом інтеграційних процесів. Визначені напрями трансформації реалізується в межах податкової реформи.

3. Проведення податкової реформи. У більшості науковій літературі податкова реформа визначається як приведення податкової системи України у відповідності з пріоритетами державної податкової політики соціально-економічного розвитку. Вона здійснюється шляхом лібералізації податкової системи, забезпечення бюджетів усіх рівнів достатнім обсягом податкових надходжень, скорочення кількості податків, посилення відповідальності за несплату податків, легалізації тіньового сектора економіки та ін. [3].

Проведення податкової реформи обумовлюється сукупністю умов і системою забезпечення її реалізації. До умов реформування можна віднести: макроекономічну стабільність; підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва; створення середовища, сприятливого для підприємницької діяльності і підвищення загального добробуту населення; забезпечення економічного зростання в країні із закладанням інноваційно-інвестиційного фундаменту подальшого стійкого

Джерело: складено автором

Рис 1. Концептуальна схема процесу інтеграції податкової політики України до ЄС

розвитку. Забезпеченням податкової реформи є: науково-методичне (сукупність теоретико-методологічних розробок у сфері реформування податкової політики); аналітичне (аналіз результатів податкової реформи та їх вплив на соціально-економічні процеси в державі); інформаційне (інформування суспільства про хід виконання і результати податкової реформи з метою надання цьому процесу об'єктивності і гласності); інституційне (ефективна координація дій усіх органів влади під час здійснення реформи у сфері оподаткування).

У сукупності реалізації вищезазначених елементів на певному етапі процесу інтеграції податкової політики України до ЄС здійснюється досягнення певного результату інтеграційного процесу, а саме перехід від одного етапу інтеграції податкової політики держави до іншого.

Розглянемо характеристику кожного критерію оцінки із зазначених вище через призму методичних підходів до оцінки і напрямів трансформації інтеграційного процесу у сфері оподаткування.

1. Через критерій імплементації здійснюється правова оцінка рівня інтеграції податкової політики України на етапі адаптації національного законодавства у сфері оподаткування європейським

стандартам. Даний критерій походить від терміну „імплементація”, який визначається як процес транспонування актів законодавства ЄС, включаючи створення порядку та процедур їх впровадження (імплементація у вузькому сенсі); цей процес також включає тлумачення, практику застосування, забезпечення дотримання та виконання норм права, які відповідають європейському праву, органами державної влади (імплементація в широкому сенсі) [4].

При проведенні спільної політики щодо оподаткування в ЄС, з одного боку, актуальним постає питання забезпечення максимально можливого рівня імплементації нормативних актів ЄС у сфері оподаткування у вітчизняну правову систему, з іншого – залишається необхідність врахування національних інтересів держав-членів ЄС, а також претендентів на вступ до ЄС, які зазвичай прямо протилежні. З цією метою створено Державний департамент з питань адаптації, який є урядовим органом державного управління і діє у складі Міністерства юстиції України. Департамент в межах компетенції здійснює реалізацію державної політики у сфері адаптації законодавства та координацію роботи, пов'язаної з Загальнодержавною програмою адаптації законодавства України до законодавства ЄС [5].

2. Під час дослідження критерію обґрунтованості інтеграційного процесу здійснюється оцінка податкового навантаження, аналіз складу, структури і динаміки податків, групування і кластеризація країн за рівнем оподаткування, економіко-математичне моделювання процесів і явищ у сфері оподаткування та ін. В сукупності застосування таких методичних підходів можна отримати порівняльну економічну оцінку податкової політики України і європейських країн, а також визначити тенденції їх розвитку [6].

3. Критерій доцільності інтеграційного процесу передбачає виявлення переваг і недоліків в результаті інтеграції податкової політики до ЄС. На наш погляд, основними перевагами, які можуть стати вирішальними під час реалізації прагнення України інтегрувати власну податкову політику в ЄС, є: функціонування в межах єдиного податкового простору; координація основних напрямів реформування національної податкової політики з європейськими стандартами; створення в Україні рівних умов в частині оподаткування доходів підприємств і громадян; спрощення систем оподаткування; усунення фіскальних бар'єрів у торгових відносинах з іншими європейськими країнами тощо.

4. Дотримання критерію повноти оцінки інтеграційного процесу дозволяє визначити комплекс заходів співпраці у сфері оподаткування та укладання домовленостей з інститутами ЄС щодо рівня інтеграції національної податкової політики у єдиний економічний простір. Так, на перших порах участі в інтеграційних процесах неможливим і недоцільним є досягнення високого ступеня адаптації або гармонізації податкової політики, оскільки це може позначитися на інтересах держави в контексті забезпечення її фінансової безпеки. Тому, процес інтеграції податкової політики повинен бути планомірним у часі і доцільним у розрізі елементів.

Інтеграція податкової політики України до ЄС є послідовним процесом, реалізація якого передбачає комплекс методичних прийомів до оцінки рівня інтегрованості на відповідному етапі інтеграції, ви-

значення адекватних часу напрямів трансформації національної податкової політики через реалізацію ефективної податкової реформи. На основі структурно-логічного підходу з метою вирішення задачі побудови комплексного підходу до дослідження рівня інтегрованості податкової політики держави до економічного об'єднання запропоновано концептуальну модель процесу інтеграції, що складається з критерії оцінки, методичних підходів і напрямів трансформації. Такий підхід забезпечить формування підґрунтя для реалізації стратегії реформи з урахуванням необхідності інтеграції податкової політики України до ЄС.

Література:

1. Веремчук Д. В. Інтеграція податкової політики держави у глобальній економіці / Д. В. Веремчук // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : збірник наукових праць. – 2010. – № 3 (9). – С. 13-16.
2. Веремчук Д. В. Щодо сутності інтеграції податкової політики держави / Д. В. Веремчук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. тез доп. X Всеукр. наук.-практ. конф. (22-23 листопада 2007 р.) : у 2-х т. – Т. 1. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 59-60.
3. Приб К. А. Податкова система України: термінологія і формулювання основних положень [Текст] : навчальний посібник / К. А. Приб, В. І. Федько ; Мін-во освіти і науки України, Академія муніципального управління. – К. : ЦУЛ, 2007. – 320 с. – ISBN 978-966-364-531-5.
4. Державний департамент з питань адаптації законодавства : [Матеріали офіційного сайту] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sdla.gov.ua/control/uk/index>. – 01.01.2011. – Назва з екрану.
5. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [Електронний ресурс] : Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV, зі змін. та доп. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – 01.01.2011. – Назва з екрану.
6. Соколовська А. М. Методологічні та методичні аспекти визначення податкового навантаження на працю, капітал і споживання [Текст] / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 2008. – № 1. – С. 65-76.